

Millaiset palvelut Kainuussa aiotaan
tulevaisuudessa taata?

Miten palvelut organisoidaan hallinnollisesti?
Tietty tarve tiedostettava ja tekijät suhteessa
tarpeeseen määritettävä.

Mitä mistäkin seuraa?

KAINUU 2013

Sivistystoimiala

TAUSTAA: YHTEINEN TOIMIALA

- Vuodesta 2004 alkaen on rakennettu yhteistä toimialaa opetuksen, kulttuurin ja liikunnan alueella → yhteinen kasvatuksen ja kulttuurin polku 0-16-vuotiaille lapsille ja nuorille
- Muun muassa kulttuuripolkuyhteistyö on syvenemässä kulttuurilaitosten ja opetuskentän välillä
- Perusopetuksen ja nuorisotyön syvenevä yhteistyö → yhteiset työntekijät?
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen välillä on tehty yhteistyötä ja se on edelleen syvenemässä toiminnallisesti ja sisällöllisesti
 - Hyötynä on mm. se, että on vältetty noin kuuden uuden päiväkodin rakentaminen tilojen yhteiskäytöllä

TAUSTAA: HUOMIOITAVAA

- Palvelutarpeen määrällinen pysyvyys Kajaanissa ainakin vuoteen 2025 saakka 0-15 -vuotiaiden lasten osalta
- Kajaani on maakunnan ”pääkaupunki”
 - Palvelurakenteen oltava kunnossa
 - Terve itsekkyyks valmistelussa
 - Maakunnan imago rakentuu myös Kajaani -mielikuvien kautta
- Usealla osa-alueella on edellisvuosina selvitetty yhteistä nimittäjää ja haisteltu rajapintaa mm:
 - Perusopetuksen seutukuntatyöryhmä (Kajaani, Sotkamo, Paltamo, Ristijärvi ja Vaala) vuodelta 2008
 - Kirjastot ”Kainuun yleisten kirjastojen yhteistyö” 2006
 - Liikuntapalvelut ja maakunnallinen liikuntatoimihanke 2005-2008

KULTTUURIPALVELUT

○ Musiikkiopisto

- Maakunnallisuus mahdollista mutta edellyttää:
 - Kajaani on päätoimipaikka ja Kuhmo Kainuun musiikkiopiston merkittävä toimipiste
 - Näkemykset tästä eroavat Kuhmon kanssa vaikka Kuhmossa:
 - Väkiluku ja erityisesti lasten ja nuorten syntyvyys laskussa
 - Sijainniltaan Kuhmo on hankalassa paikassa
 - Toimipisteiden kokoerot ovat merkittävät
 - Kajaanissa pitkä kokemus Kainuun musiikkiopiston hallinnoinnista
- Hyödyt:
 - Kainuulaisten tasapuolisuus saada mo-opetusta kaikissa kunnissa (vrt. Puolanka)
 - Ei kuitenkaan ensisijaisesti tavoiteltava toimintatila

KULTTUURIPALVELUT

- Kansalaisopisto: seutuopisto mahdollinen
 - Hyödyt:
 - Rahoitusmallien suunnittelu etenee seutuopistojen näkökulmasta valtakunnan tasolla (ajan hermolla)
 - Taloudelliset hyödyt, toiminnalliset tekijät, saavutettavuus
 - Kuntien välillä eriäviä näkökulmia kannattavuudesta
 - Pitkät etäisyydet esteenä alueopiston toimivuudelle
 - Paikalliset tarpeet jäävät huomioimatta
 - Oma kansalaisopisto kunnan imagoitekijä
 - Yhdistymisen haasteellisuus (Kaukametsä vs. Kainula)

KULTTUURIPALVELUT

○ Seutuopistot

- Paikallisuuden ja palveluiden kärsiminen ovat ennakkoluuloja (Hämeenlinnan seudun, Länsi-Pirkanmaan seudun ja Joensuun seudun kokemukset):

Esteenpurkajat

- joka kunnassa on paikallisiin tarpeisiin perehtynyt yhteyshenkilö
- opettajien ei tarvitse matkustaa yhtään enempää kuin aikaisemminkaan, koska kansalaisopistossa suurin osa opetuksesta hoidetaan paikallisin tuntiopettajavoimin
- Joensuussa mm. on Moodlessa virtuaalinen opettajainhuone, jota kautta hoidetaan päivittäistä yhteydenpitoa opettajien ja yhteyshenkilöiden välillä

Hyödyt

- yhteinen tiedottaminen sujuu hyvin (opinto-ohjelma)
- ainekohtainen sektorijako toimii suunnittelussa ja opetuksen järjestelyissä
- taiteen perusopetus on pystytty järjestämään hyvin
- tuntiopettajat kiertävät tälläkin hetkellä lähikunnissa ja tekevät joka kuntaan eri työsopimuksen (yksi sopimus riittäisi alueopistossa)
- yhteistä oppilashallintaohjelmaa, sähköistä laskutusta ja työsopimusohjelmaa on pystytty kehittämään
- alueopisto on koettu kansalaisopistotoiminnalle imagotekijänä ja kuntien yhteistyössä merkittävänä tekijänä

KULTTUURIPALVELUT

○ Museot

- Ammatillisesti hoidettua museotoimintaa on Kajaanissa ja Kuhmossa (Tuupala ja Talvisotamuseo). Kunnissa on paikallismuseoita (kuntien ja yhdistysten omistus)
- OPM:n nimittämänä maakuntamuseona Kainuun Museon yksi tehtävä on opastaa ja neuvoa paikallismuseoita kokoelmien ja rakennusten hoidossa
- Museaalinen viranomaisen kaavavalmistelussa ja kulttuuriperinnön vaalimisessa
- Kuntayhtymässä maakuntamuseon tehtäväkenttä todennäköisesti laajenisi koskettamaan paikallismuseoitten hoitoon entistä laajemmin → nykyisellään henkilöresurssit eivät tähän riittäisi
- **Pienten museoyksiköitten siirrolla ei ole hyötyä ja käytännön merkitystä maakunnallisessa hallintokokonaisuudessa**

KULTTUURIPALVELUT

○ Kongressikeskus

- Maakunnallistamisella ei ole merkitystä mutta maakunnan välisellä kulttuuriyhteistyöllä on.

PERUSOPETUS

- Perusopetuksen siirtymisestä maakunnan hallintoon ei koidu Kajaanille hyötyjä
- Kuntien sji:ien kanta samansuuntainen
- Lakisääteisyys tekee palvelusta haasteellisen
 - Ikäluokkien pieneneminen reuna-alueilla
 - Kajaani maksaisi syrjäseutujen kouluverkon ylläpitämisen ottamalla sieltä, mistä löytyy resursseja
- Seutukuntatyöryhmä selvitti yhteistyön mahdollisuuksia
 - Koulukuljetusten järjestäminen ja kuntien rajoilla olevien koulujen toiminnan yhdistämisessä nähtiin ainoat yhteistyön mahdollisuudet

VARHAISKASVATUS

- Kajaanissa tehty pitkään työtä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumon aikaansaamiseksi 0-16-vuotiaille (valtakunnallisesti edistyksellistä)
 - Tilojen yhteiskäytön synergiat → kuuden uuden päiväkodin verran
- Uuden lakiesityksen mukaan varhaiskasvatukseen kuuluvat päivähoido, esiopetus ja aamu- ja iltapäivätoiminta.
 - Yleinen suuntaus on, että varhaiskasvatus järjestetään sivistystoimialan osana
 - Valtakunnallisesti selvitetään, kuuluuko varhaiskasvatus tulevaisuudessa sosiaali- vai opetusministeriöön
- Lähipalvelu ja maakunnallisella järjestämisellä ei ole perusteita
 - Kasvaisiko palvelun tarve Kajaanissa, kun lähikunnista kuljetaan tänne töihin?
- Kuntien sj:ien kanta samansuuntainen

KIRJASTOT

- Kainuun yleisten kirjastojen yhteistyö 2006 keskeiset suositukset
 - Pienten kuntien yhteiset kirjastoautot
 - Yhteinen kirjastojärjestelmä 2008
 - Yhteinen kirjasto viimeistään 2012
- Lähtökohtana asiakasnäkökulma sekä palveluiden tasa-arvoinen saavutettavuus Kainuussa
- Keskeinen uhka nykyisen palvelutason säilyttäminen Kainuussa
 - Palvelun loppuminen jopa osin paikoin Kainuuta
- Resurssit eivät riitä esimerkiksi
 - verkkoaineistoihin tai niiden tuottamiseen
 - hankintoihin
- Erot kuntien palvelutasossa kasvavat tulevaisuudessa

KIRJASTOT

- Edellytykset kirjastotoiminnan uudelleen organisointiin ovat olemassa
 - Hyvä tietoliikenneverkko
 - Aineistohankintojen keskitetty kilpailuttaminen
 - Kirjastojen välinen logistiikka suunniteltu
 - Täydennyskoulutus hankitaan yhdessä
 - Kirjastoilla yhteinen aineisto ja asiakasrekisteri
 - Kokoelmat ovat yhteiskäytössä
 - Asiakkaille muutos näkyy siinä, että nykyinen taso pystytään säilyttämään

KIRJASTOT

○ Yhteistyön edut

- Yhteinen hankinta – ei päällekkäisyyksiä, pienillä yksiköillä mahdollisuus laajempaan aineistoon
- Päällekkäinen varastointi häviää – tila- ja työvoimasäästöjä
- Osaaminen laajempaan käyttöön – erityistaidot kaikkien käyttöön
- Kehittämishankkeet voidaan toteuttaa alueellisina ja laajempina kuin nyt

○ Yhteistyön haitat

- Hallinto nykyistä kauempana
- Sopeutuminen yhteisiin käytänteisiin
- Tasauseriaate johtaa siihen, että jotkut kunnat joutuvat yhdistämisvaiheessa panostamaan enemmän
- Suunnittelu- ja toteuttaminen haastavaa

LIIKUNTAPALVELUT

- Maakunnallinen liikuntatoimihanke 2005-2008
 - Mukana vain Oulujärven ympäristökunnat
 - Kolmen vuoden kokeilu oli liian lyhyt
 - Hanke poiki hyviä käytänteitä terveyttä edistäville toiminnoille
 - Kajaanissa malli tuotteistettu ja sitä on kaupattu mm. Sotkamoon, Ouluun, Raaheen ja Kuusamoon
- **Tulos: kunnan rooli liikunnan ja terveyden edistämisessä on keskeinen**

YHTEENVETO

Palvelun saavutettavuuden ja hyvinvoinnin turvaaminen

Kunnille

- Perusopetus, varhaiskasvatus, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kulttuuripalvelut
- Maakunnallinen yhteistyö on kuitenkin tärkeää

Maakunnalliseksi

- Kansalaisopistojen muuttaminen yhteiseksi seutuopistoksi suositeltavaa
- Kirjastopalveluiden maakunnallistaminen suositeltavaa

YHTEENVETO: kuntien sivistysjohtajien näkemyksiä

Lainsäädännössä ja toiminnan organisoinnissa huomioitava

- Pienten lukioiden yksikköhinnan laskentakaava säilyy laissa entisellään
- Terveys- ja hyvinvointipalveluiden osuus kirjoitettava täsmällisesti (koulupsykologi-, kuraattoripalvelut, kehitysvammaisten hoito- ja palveluvastuukysymykset)
- Sivistystoimialan osuutta ei ole viisasta kytkeä lainsäädäntöön liittyvään kokonaisuuteen
 - Seutuopistot ja kirjastopalvelut voidaan suunnitella ja järjestää omana kokonaisuutenaan

